

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՅՂԱՑՈՒԱԾ ԵՒ ԶԳՈՐԾԱԳՐՈՒԱԾ
ՄԵՂՔԵՐ

Մատթէոսի Աւետարանի է. — է. գլուխները կը պարունակեն Քրիստոսի լերան քարոզը: Մեր Տիրոջ խօսած քարոզներէն ամենէն երկարն է ան, ուր քաղաքաւթեան կը դրուին Հին և Նոր Օրէնքները, և բացորոշ կերպով կը շեշտուին Հինին թերութիւններն ու Նորին առաւելութիւնները: Քրիստոս, անդրադառնալով ի մէջ աշխարհ մեղքի զաղափարին, թերի կը գտնէ այս մասին Հին Ուխտի բմբուրումը, որ մեղքը կը դատէր իր արտաքին երեւոյթէն լսկ ու զայն կը կշռէր անոր՝ ընկերութեան մէջ յառաջ բերած փնտրին համաձայն: Եւ օրինակ մը տուած ըլլալու համար՝ կ'աւելցնէ. «Լուարուք զի ասացաւ՝ մի՛ շնար. բայց ես ասեմ ձեզ, թէ ամենայն որ հայի ի կին մարդ՝ առ ի ցանկանալոյ նմա, անդէն շնացաւ ընդ նմա ի սրտի իւրում» (Ե. 27-28):

Անշուշտ թէ առաջին առթիւ տարօրինակ թուեցաւ առաքեալներուն ու Քրիստոսը չըջապատող ամբօխին, վերոյիշեալ յայտարարութիւնը մեր Տիրոջ, իսկ անոր գործադրութիւնը՝ խիստ դժուար: Սակայն զարմանալի չէ այս երեւոյթը, վասն զի անոնք չէին գտած տակաւին «անգին աղամանդը», որուն անպայմանօրէն տիրանալու տենչով մտադրուեալ, յօժարափոյթ հրաժարէին բոլոր աժան ու անցաւոր վայելքներէն աշխարհին: Անոնց հոգիները չէին բացուած հոգեւոր իրողութիւններէ ճառագայթող լոյսին, չէին մատչած հոգեւոր վայելքներու անսպառ քաղցրութեան, որպէսզի երանութիւնը չփնտռէին իրենց աշխարհիկ կիրքերուն ու մարտ ցանկութիւններուն գոհացումին մէջ:

Ճշմարիտ է թէ մեղքը իր յղացուած բոպէէն իսկ յանցանք մըն է, հոգ չէ թէ պայմանները արգելք հանդիսանան յղացուած չարիքին գործադրութեան, որուն

հետեանքով ընկերութեան խնայուին անհաճոյ կամ փնտաւեր հետեանքները անոր: Այդ խնայուածը կրնայ երբեմն ըլլալ կեանքը մարդերու, անոնց առողջութիւնն ու բարօրութիւնը: Կրնայ դիպուածը իր թիրախէն վրիպեցնել կանխամտածուած ոճի մը, կամ մինչև իսկ մարդկութիւնը ազատել համաշխարհային պատերազմի մը ճարակող հրդեհէն: Այնուամենայնիւ այդ ոչինչով կը նուազեցնէ յանցանքը ոճրային ծրագիրներ յղացող հրէշատիպ մարդուն կամ մարդերուն՝ յաջս անաչառ ու անկաշառ երկնաւոր Դատաւորին:

Մարդկային ընկերութեան մէջ, պատիժները կը հիմնուին ընդհանրապէս տեսական տուեալներու և առարկայական փաստերու վրայ: Դատաւորը գործադրութեան դրուելէ ետք է միայն որ իր աւերները կը սփռէ ընկերութեան մէջ, և պատկան իշխանութիւններու ուշադրութիւնը գրաւելով՝ անոնց կողմէ հետապնդման առարկայ կը դառնան զայն յղացողը կամ յղացողները ու կը դատապարտուին աշխատեալ պատիժներով: Հոգիներու աշխարհէն ներս սակայն տարբեր է պարագան: Մեղքը իր աւերը կը գործէ զայն յղացողին հոգիին մէջ անոր յղացման իսկ բոպէէն: Ու մեր հոգիներու գաղտնախորհուրդ ծալքերուն թափանցելու կարողութեամբ, մեր երկնաւոր Հայրը, իշխանը մեր հոգիներուն, բնական է որ դատապարտէ նորածին մեղքը, առանց նիւթական աշխարհի մէջ անկէ յառաջ գալիք փնտսները նկատի առնելու:

Որեւէ երկրի մէջ երբ քաղաքական իշխանութիւններ պետական հարուած ծրագրող անհատ մը կամ անհատներ ձերբակալեն, զանոնք կը դատեն Օրէնքին առջև իբրեւ պետութեան դաւաճաններ, առանց երբեք նկատի առնելու թէ անոնց յղացած ծրագիրը գործադրութեան դրուած է թէ ոչ:

Մեղքը հիւանդութիւնն է հոգիին: Հիւանդութիւններ կան՝ որոնք մինչև որոշ չըջան մը զուրկ են արտաքին նշաններէ: Այդ չի նշանակեր թէ զանոնք կրողը առողջ է մարմնով: Ընդհակառակն, իրենց ախտին ծածուկ հանգամանքին իսկ պատճառաւ, անոնք աւելի կը նպաստեն հի-

ւանդութեան արագօրէն զարգացման ու բարդացման, ինչպէս նաեւ ուրիշներուն նոյն այդ ախտէն վարակուելուն: Նոյնն է պարագան ծածուկ մեղքերուն: Քանի-ներու հոգիներէն ներս որջացած են մանրէները ահաւելի ու ծանրակշիռ մեղքերու, որոնք սակայն իրենց կեղծ բարեպաշտութեամբ յաջողած են շահիլ վըստաւութիւնը որոշ մարդոց, յետոյ դիւրաւ իրենց զօնը դարձնելու համար զանոնք:

Չար խորհուրդներով գրաւուած միտք մը և յոռի զգացումներու բոյն դարձած սիրտ մը կրող անհատը անկասկած որ երեւելի ոճրագործի մը չափ տէր ըլլայ նաեւ ամբարիշտ հոգիի մը: Վասնզի չկայ բանաւոր էակ մը որ նպատակ մը հետապնդէ ու անոր լիակատար յաջողութեամբ պսակուելուն շտենչայ:

Ահա թէ ինչու Ս. Ներսէս Շնորհալի կը հայցէ Աստուծմէ. «Ի չար խորհրդոց, ի բանից և ի գործոց փրկեա գիս»: Իսկ ուրիշ տեղ մը, անդրադառնալով մտքով գործուած մեղքերուն, առաջին կարգի կը դասէ զանոնք՝ ըսելով. «Մեղայ քեզ մտօք իմովք, հոգւով և մարմնով իմով»:

Տակաւին, Քրիստոսի վերոյիշեալ պատգամը կու գայ բացայայտօրէն ապացուցանել թէ Օրէնքի տառին կառչելու տեղ պէտք է կառչիլ անոր ոգիին: Քրիստոսն էական բարոյականը խիստ ու չոր օրէնքներու վրայ չէ որ հիմնուած է, այլ սիրոյ: Ոճրագործը այն չէ միայն որ մարդու մարմինը կը սպաննէ — «Մի՛ զարհուրիք յայնցանէ որք սպանանն զմարմին» —, այլ առաւել ոճրագործ է այն՝ որ մարդոց հոգիները կ'առաջնորդէ յաւիտեական մահուան: Գողը այն չէ միայն որ մեր նիւթական հարստութիւնները կը յափշտակէ, այլ առաւել գող է այն՝ որ մեր ժամանակը կամ մանուկ մեր բարի տրամադրութիւնները կը փորձէ մեղմէ կապտել: Նոյնքան վատ ու չարագործ է ան որ չարիք կը հասցնէ իր նմաններուն, որքան ան՝ որ կը խուսափի օգնութեան ձեռք կարկառելէ թշուառներուն ու կարօտեալներուն: Որքան անկրօն ճանչցուած մարդեր կան, որոնք հաւանաբար աւելի դիւրաւ կրնան արդարանալ

Աստուծոյ անկղ բայց արդար դատաստանին առջև, քան առաւել — իրիկուն եկեղեցի յաճախող ու ձեռնաբարեպաշտութեան բոլոր օրէնքները յարգող կեղծ «հաւատացեալներ»:

Քրիստոս եկած էր ոչ թէ Հին Օրէնքը լուծելու՝ այլ ամբողջացնելու: Երբ Հին Ուխտը կը պատուիրէ շնութիւն չընել, Նոր Ուխտը շնութեան մասին մտածողն անգամ կը դասէ շնացողներու կարգին:

«Չվերինն խորհեցարուք», կը պատուիրէ հեթանոսաց առաքեալը (կողոս. Դ. 2), այս աշխարհի հոգերով ամբողջապէս կլանուած ու երկնաւոր կենարար շնորհի հեղուքին առջև փակ հոգիներուն:

Մաքուր սրտի տէր անհատը միշտ ալ կը խորհի բարի ու բարձր բաներու մասին: Չար ու մեղսալից խորհուրդները մուտք չունին անոր մտքին մէջ, որովհետեւ անկէ ճառագայթող քրիստոնէութեան պայծառ լոյսը կը հալածէ զանոնք շարունակ: Տկար ու յեղինդուկ նկարագրի տէր անձերն են միայն որոնք դիւրաւ կը նուաճուին Չարէն, նախ հիւրընկալելով յոռի ու ֆեասակար գաղափարներ իրենց մտքէն ներս, ու ապա, խօսքէն ու խորհուրդէն անցնելով գործի, պատուհաս գառնալով իրենց շուրջիներուն:

Մեծ ոճիրներն ու մարդկային կեանքի ահաւոր ողբերգութիւնները յաճախ իրենց շարժառիթ ունին փոքր ու աննշան պատահարներ: Փոքր կայծ մը բաւական է ճարակող հրդեհ մը յառաջացնելու: Կարեւորը ոճիրներու և գայթակղութեանց տուն տուող պատճառներու չէզոքացման, զանոնք իրենց սաղմին մէջ իսկ խեղդելուն մէջ կը կայանայ:

Որքան ատեն որ մեր սրտերուն ատելալուա ու վրէժխնդրական զգացումները չփոխարինենք այլասիրութեան ու ներողամտութեան զգացումներով, որքան ատեն թոյլ տանք որ մեր հոգիին աղամանդը կեղտոտուի ու սքողուի բազմազան մեղքերու և մոլութիւններու առաջացուցած բարոյական խաւարով, այնքան ատեն պիտի մնանք հեռու Աստուծմէ, այսինքն դաժան բռնակալութեանը ներքև մեղ հոգեւոր ու բարոյական մահուան առաջնորդող Չար և ստորին ոյժերուն:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ